

FÜGGETLEN ÚJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZ. SZÖVETSÉGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

Egész évre ——— 8 korona
Félévre ——— 4 " "
Negyedévre ——— 2 " "
Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:

SZILASSY ZOLTÁN

a Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetségének titkára

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

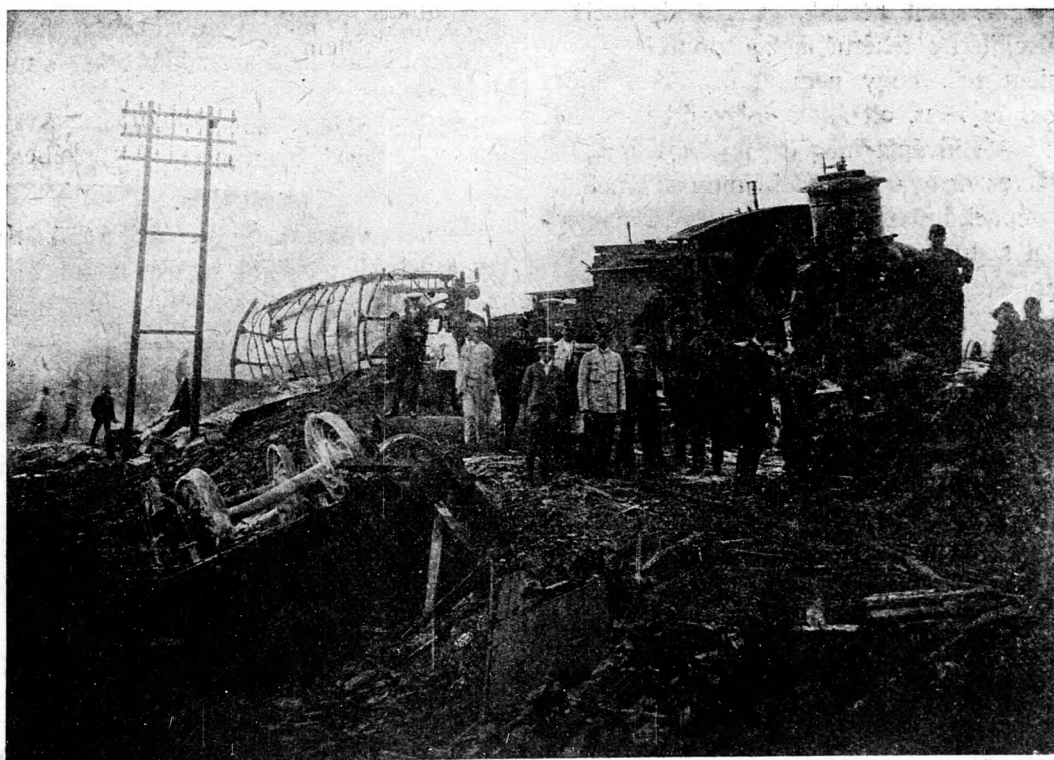
BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek).

A szőregi vasuti szerencsétlenség.

Augusztus végén Szőreg állomáson Szeged mellett két tehervonat ütközött össze. Az összeütközés folytán hét kocsi összezúzódtott s a kocsikban szállított petro-

vasutaknak több százezer koronára menő a kára. Az összeütközés éjjel egy óraker történt s az égő vasuti kocsik lobogó lángja bevilágította az egész vidéket. A

A szőregi vasuti szerencsétlenség.

leum tüzet fogott, mitől az összetört kocsik porrá égtek. A vonatot kísérő személyzet közül többen súlyosan megsebesültek. Sok teherárú elégett, úgy hogy az állam-

budapest—temesvári vonalon egy év leforgása alatt ez a harmadik vasuti karambol. Mai képünkön bemutatjuk a vasuti szerencsétlenség színhelyét.

Jobb és megbízhatóbb magvakat

nem is ajánlhatunk mint a minöket 34 év óta

MAUTHNER ÖDÖN cs. és kir. udv., szállító magkereskedésében
BUDAPESTEN, VII., Rottenhiller-utca 33. sz.
IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz. kaphat. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Pálinka a mezőgazdaságban.

Szeptember hó elsejétől fogva a szeszdó hektoliterenként 20 koronával emelkedett. Ez talán az egyetlen adófokozás, melyet tiltakozás nélkül tűrünk nemcsak azért, mert a visszahatása remélhetőleg a borfogyasztás javára fog válni, de különösen azért, mert a gazda ezután kénytelen lesz jobban megszorítani a munkásoknak járó pálinka-adagokat. Ez is javítani fog valamit a helyzeten, bár részemről semmit se tartanék megokoltabbnak, mint azt, hogy a munkásoknak alkohállal való ellátása egyáltalában szüntessék be.

Ezen legnagyobb méregnek a lehetőségig való elvonását azoktól, kik nekünk is kenyérkeresőink, céljaul kellene minden gazdának kitűzni s így el kellene tőn követni mindent ennek a kiküszöbölésére.

Sajnos, egy gazda nem tehet semmit.

Bizonyára nem én vagyok az egyedüli, ki oly feltételek mellett akart már szerződést kötni, hogy abból a pálinka kihagyassék. Nem lehet!

Ha napszámot vagy hónapszámot akarok szerződtetni, első kérdése a munkásnak: „Hát pálinkát nem ad az úr?” Hisz nem sokat kérünk, csak 3 decilitert a férfinak, 1.5 decilitert a fehérlépnek naponta!

Ha azt felelem reá, hogy nem adok, akkor nincs szerződés, nincs munkás, ott állok dolgozó kéz nélkül!

Eddig csak a tót kívánta meg ezt a gonosz italt, ma már a tősgyökeres magyar sem vállal munkát e nélkül!

Szegény tót népnek lustasága, tehetetlensége a magyar-ajkú munkással szemben általánosan ismert dolog volt, ma pedig már emez is oda jutott.

Megfigyeltem. A múlt évben ilyen pálinkázó magyar munkásaim voltak. Amint a nap heve kezdte hatását éreztetni, 9—10 óra felé a pálinkázó munkás már majd leszédült a székről, buta, bamba nézésével elárulta, hogy csak a legnagyobb erőfeszítéssel tud dolgozni s ügyefogyottan akkor, amidőn reá nézek s őt figyelem; ha szememet elfordítom róla, kezeiből a szerszám majd kipottyan! Majd elalszik a legnagyobb munka közben!

Kérdem, mennyit ér az ilyen félhalt ember munkája? Megvan-e térítve a gazdának igen magasra emelkedett kiadása?

S még hozzá, hogy megvan a sokkal több — de rossz — munkása s nem végzi el a legjobb időben a legkedvezőbb körülmények közt a felét annak a munkának, melyet józan, ép munkásokkal azoknak fele számával elvégezni tudna.

Ez a romboló átkos pálinka azonban nem elégszik meg azzal, hogy a gazdát így közvetve károsítsa meg, hanem közvetlenül gyilkosa annak a szerencsétlen embernek tudja Isten hányadfigiglen!

Mi a pálinkában a legártalmasabb? az amilalkohol s mely pálinka tartalmazza ezt leginkább? a burgonya és melaszából előállított spiritusból készült!

Minő pálinkát itathat pedig leginkább a gazda? Bizonyára nem a szilvából és törkölyből készítettet, mert ez drága, hanem a legolcsóbbat, a spiritusz és víz egyszerű keverése folytán származottat. A spirituszt pedig ma már 90 százaléka a szeszgyáraknak burgonya és melaszából állítván elő, ezen káros amilalkohol a szervezetbe önként vitétik belé.

A pálinkás ember ivadéka satnya, visszafejlődött, ész és fizikai tehetség nélkül való!

Igy vágjuk magunk alatt a fát, még másoknak, embertársainknak is a legnagyobb kárt téve!

Itt tenni kellene valamit. De mint fentebb mondám, a gazda semmit sem tehet, ha munkás hiányában szenvedni nem akar! A szövetkezés nem érne semmit, mert mindig akadna gazda, ki szövetkezése dacára is adagolna pálinkát, hogy a másikkal szemben előnyben legyen, munkást kaphasson.

Törvényt kellene hozni, hogy a munkásnak akár bérébe betudva, akár nem, pálinkát adni a legszigorúbban tilos! Így a munkás nem mondhatná azt, hogy ha nem ad az úr pálinkát, nem szerződünk le — majd ad a másik gazdaság.

Nézzük Kinát, melyet annyira lekicsinyelnek, ez háboruba tudott keveredni népe érdekében, midőn az opium gonosz hatását látta.

Mi nem volnánk oly jóakarói népünknek? Mi összetett kezekkel nézhetjük halálát fajunknak, nem, sőt mi magunk szabadon pusztíthatjuk népünket?

A király hazajött!

Hazajött a király szép Magyarországba, hűséges magyarjai közé . . . Régen nem volt nálunk, még sem felejtettük el, szeretettel néztünk minden áldott nappal Bécsnek vára felé; — mikor tárul hát ki a Burg nagy kapuja, mikor derül újra a magyar nép napja, hogy itthon láthassa bölcs öreg királyát, uralkodó atyját . . .

Szeptember hetedikén végre hosszas távollét után újra beköltözött Ferenc József király a budai várba. A magyar főváros népe ünnepélyesen, meleg szeretettel fogadta a hű magyarjai közé jött uralkodót.

Néhány hetet fog tölteni az idén Ő felsége Magyarországon. Néhány napig a veszprémi királygyakorlatokon vesz részt, azután ismét Budapestre tér vissza s a delegációkat fogadja. Lesznek udvari ünnepélyek, általános kihallgatásokat ad Ő felsége, közben régi kedvenc tartózkodási helyét, Gödöllőt is felkeresi, ahol udvari vadászatokot tartanak.

Szeptember tizedikén résztvett Ő felsége a boldogult Erzsébet királyné lelkiüdvéért tartott gyászistentiszteleten.

A legjobb minőségű háztartási és gazdasági cikkek, hamisíthatatlan jó italok a legkedvezőbb árakon a fogyasztási szövetkezetek útján szerezhetők meg. Amelyik faluban fogyasztási szövetkezetet **akarnak** létesíteni, a mozgalom kezdeményezői forduljanak útbaigazításért a „**HANGYA**“, a Magyar Gazdaszövetség Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetéhez

BUDAPEST, IX., Boráros-tér 1. (Saját házában.)

Közös miniszteri tanácskozások.

Itt a király körünkben, a magyar és osztrák politika súlypontja most a magyar székesfőváros felé esik. Nyüzsgő, élénk élet uralg a királyi várban, amihez nem igen van szokva a magyar... Az összes magyar miniszterek Budapesten vannak s osztrák kollégáik is szállingóznak már Budapestre, mert ezen a héten még közös miniszteri tanácskozást fog tartani a király. A közös miniszteri tanácskozásokon a delegációk egybehívásával és a delegációk elé terjesztendő anyaggal foglalkozik.

Megérkeztek már Bécsből Beck báró osztrák miniszterelnök, Burián István báró közös pénzügyminiszter, Koritovszki lovag osztrák pénzügyminiszter; a többi osztrák miniszterek is megérkeznek még ennek a hétnek a végén.

Wekerle miniszterelnök kedden kihallgatáson volt a királynál s a folyó politikai ügyekről tett jelentést.

A magyar miniszterek is tartottak a héten értekezletet s megvitatták a közeli napok munkaprogramját.

Az Erzsébet Örökimádás templom fölszentelése.

Nagyszabású egyházi ünnepség keretében szentelték fel e hó 8-án délelőtt a feledhetetlen Erzsébet királyasszonyunk emlékezetére állított Örökimádás templomot. A budapesti Üllői-út épületei közül messze kitűnik a csúcsíves építészetnek ez a remeke, a melyben páratlan művésziességgel egyesül a stílszerűség az egyszerűséggel. A felszentelés reggel nyolcadfél órakor kezdődött, amikor is az ünnepélyes szertartást a biboros hercegprimás képviselőjében Kohl Medárd dr. püspök végezte fényes segédlettel. Az ünnepségen az egyházi előkelőségeken kívül a világi méltóságok és a főuri világ színe-java vett részt. A szertartás tizenegy órára befejeződött s utána ünnepi nagymise volt, amelyet ismét Kohl püspök tartott. Mise után a megjelent előkelőségek megtekintették a templomot.

A gót stílusban épült templomot a szomszédos apácakolostorral és az Országos Középponti Oltáregyesület házával árkádszerű fedett, emeletes folyosók kapcsolják egybe. A hatalmas főkapu fölött jobbról és balról külön fülkében látható a király és királyné védőszentjének, asszisi Szent Ferencnek és Árpádházi Szent Erzsébetnek szobra.

A bejárattól balra szürke márványtáblára az alapítás, az alapkövetétel és a fölszentelés adatai vannak bevésve. Legelőbb a két részre osztott kápolnaszerű csarnokba lehet jutni. Itt emelkedik Erzsébet királyné szobra, a

melyet karrarai márványból Klotz Herman bécsi szobrász faragott. A mellette lévő márványtáblán aranybetűs fölírat ezeket hirdeti: „Erzsébet királynénak, felejtethetetlen kegyes úrnőjüknek, örök hálájuk és legmélyebb hódolatuk jeléül Nopcsa Ferenc báró, Festetich Mária grófné, Ferenczy Ida.”

A szobor közelében van a szent kereszt tiszteletére állított oltár is, rajta Fadrusz János. Feszületének fehér márványba faragott kisebbített mása. A kórus boltívei alól teljes pompájában bontakozik ki a templom főhajója. Az egyszerű tónusú falakon alig van dísz, a mennyezetben pedig csak éppen annyi, hogy a nagy felület monotonijára elvész. Az ablakok alatt folyosószerű karzat halad végig. A kóruson hatalmas orgona van. A főoltár tiszta márvány és aranykítésű. A templom építésének költsége túlhaladta a nyolcszáz ezer koronát s az építkezés ötödfél évig tartott.

A szemle után a templomot elzárták és csak délután nyitották meg újra. A délutáni szentbeszédet Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök mondotta nagy és díszes hallgatóság jelenlétében. Éppen tíz esztendeje annak, hogy a magyarok Nagyasszonyának a rajongásig szeretett Erzsébet királynénak életét egy elvetemült orgyilkos töre kioltotta.

Mi hír a külföldön?

A berlini szerződés fölújítása.

Londonból jelentik, hogy a hatalmak a törökországi átalakulások következtében a berlini szerződés revíziója ügyében tárgyalásokba fognak bocsátkozni. Mint hírlík, tervbe van véve Macedónia önállósítása is. Ausztria-Magyarország Novibazárból kivonja csapatait és kárpótlásul Boszniát és Hercegovinát teljesen annektálja. Németország pedig, hogy az új kormány iránt való bizalmát bebizonyítsa, lemond posta- és konzuli bírósági kiváltságairól. Állítólag a többi hatalmak ezt nem helyeslik, hanem azon a nézeten vannak, hogy az új nemzetközi szerződés létrejöttéig maradjon meg a régi állapot.

A perzsa válság.

Teheránból jelentik, hogy Perzsiában napról-napra válságosabbra fordul a helyzet. Az újonnan kinevezett kormányzók, akik állásukat pénzért megvásárolták, kifosztják a városokat és a falvakat. A lakosság koldusbotra jutott. Teheránban nagyon komoly események készülnek. Liákov ezredes csak nehezen tudja a rendet fenntartani. Tebrisz az endjumenek hatalmában van s a kozák dandár legközelebb bombázni fogja a várost, de a felkelők vezére kijelentette, hogy a legelső lövésre tizenötezer fegyveres lakos meg fogja támadni a kozákokat. A Konstantinápolyban tartózkodó perzsa követség felkelők bizottságának ötszáz fontot küldtek.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete

BUDAPEST (Központi vásárcsarnok)

Igazgatóság és központi iroda:

Budapest, IX., Imre-utca 4. sz.

Nagy kőpinczéi: BUDAFOKON.

Értékesít husféléket, baromfit, vadféléket, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és MINDENEMÜ ÉLELMICZIKKET. Hordóbor-értékesítő osztály. ·· Egetett szeszitalok értékesítése.

A magyar Országos Méhészeti Egyesület vezérképviselői.

A szövetkezet tagjai kedvezményben részesülnek. ·· Mindennemű értékesítési ügyben díjtalanul nyújt felvilágosítást.

• SZÖVETKEZETI ÉLET •

A magyar szövetkezők édesapja.

Istenben boldogult Károlyi Sándor gróf kezdeményezte Magyarországon a szövetkezeteket; méltán megilleti tehát a szövetkezeti eszmék édesapja elnevezés. Dicsőült emlékeztű Károlyi Sándor gróf emléksobrának október hó 21-ére kitűzött leleplezése a kegyeletes ünnep jelentőségéhez méltó fénytel és az ország gazdaközönségének tekintélyes arányú részvételével fog előreláthatólag lefolyni és olyan sok gazdát fog — a főuraktól le a nemes gróf emlékét hálás szeretettel ápoló szövetkezeti kisemberekig — székesfővárosunkba vonzani, aminő gazdasokadalomra itt már régen vagy tán soha sem volt eset. Az eddigi megállapodás szerint október 19-én OMGE. közgyűlés, 20-án GEOSz. nagygyűlés lesz, ezenkívül a szoborleleplezés hetében tartják ünnepi kongresszusukat a Magyar Gazdaszövetség, a Hangya, az Orsz. Központi Hitelszövetkezet és a Gazdák Biztosító Szövetkezete, amelyek mindannyian egyik alapítójukat és lelkes vezérüket tisztelték Károlyi Sándor grófban. Valósággal olyanféle nagyhete lesz tehát októberben a magyar gazdaközönségnek, aminő a német gazdák berlini „Agrarwoche“-ja vagy a francia gazdagylések ideje Párisban, amikor ezerszámra adnak egymásnak találkozózt az ország különféle vidékéről egybesereglo minden rendű gazdák.

Meg vagyunk róla győződve, hogy az első budapesti gazdahétre Károlyi Sándor gróf emléksobrához felzarándokló gazdaközönség lelkét meg fogja ragadni a ritka alkalom ünnepi ihlete s annak a férfinak az emlékezte, akinek a magyar gazdaközönség, a magyar föld népe olyan sokat köszönhet, összetartásra, munkás egyetértésre buzdítja majd a közös cél felé más-más úton, más-más eszközökkel törekvőket.

Károlyi Sándor egész életét amaz igazság hirdetésének és megvalósításának szentelte, hogy a szövetkezésben, szervezkedésben van az erő: nemes emlékezetét nem ünneplhetnök meg méltóbban, mintha az ő szobra

talapzatánál kezét fogva egymással, félretennénk minden gyengítő erőket szétforgácsoló visszavonást és egy szívvel, egy lélekkel foglalnánk állást a magyar gazdasadalomnak kötelező szervezkedése, e szervezetnek sürgős megalkotása mellett. Ama szétszórt vagy parlagon heverő erőket ily módon céltudatos szervezetben egyesítve, öntudatos hadsorokba tömörítve azután könnyebb lesz diadalra vinni a Károlyi Sándor kibontotta lobogót azzal az egész programmal együtt, amelyet e lobogó jelképez s amelynek minden pontja egyetlen nagy, nemzeti célnak kíván szolgálni: a magyar föld és e föld magyar népe javának.

A felsőtiszai hitelszövetkezetek közgyűlése.

A felsőtiszai vármegyék hitelszövetkezeti szövetségének évi közgyűlése aug. hó 26-án folyt le a szabolics-megyei Sóstón Majláth gróf elnöklété alatt.

A közgyűlés évek óta jelentős mozzanata szövetkezeti életünknek. Köszönhető ez azoknak az örvendetes eredményeknek, amelyeket a felsőtiszai három vármegyében elterjedt szövetkezeteknek elérniök sikerült, de köszönhető különösen a hitelszövetkezeti kötelék elnökének, Majláth József grófnak, akinek lelkes buzgósága és fáradhatatlan munkálkodása folyton élesíti a lángot és magával ragadja a közönséget.

Az elnöki megnyitó után Blasek Jenő titkár olvasta fel a szövetség évi működéséről szóló jelentést.

Az elmúlt év — úgymond — valósággal próbaköve volt szövetkezeteinknek s fényesen igazolta az összhangzatos együttműködésben rejlő erőt, mert szövetkezeteink a súlyos pénzválságos időben tagjaiknak oly kamatláb mellett folyósították a kölcsönöket, amilyen kamatláb mellett budapesti nagy pénzintézetek nyújtottak visszszámítolásra hitelt előkelőbb vidéki pénzintézeteknek.

A jelentés szerint Szabolics vármegyében 132 község van, ezek közül 44 községben működik szövetkezetünk, 104 községet vonván be működési körébe. Zemplén vármegyében 451 község van, ezek közül 31 községben működik szövetkezetünk, melyek 184 községet vontak be működési körükbe. Abauj megyében 1 szövetkezetünk 11 községre terjeszti ki működési körét s így összesen 76 hitelszövetkezetünk 299 községet von be működési körébe.

Múlt évi jelentésünk óta szövetkezeteink száma 75-ről 76-ra, a tagok száma 20,136-ról 20,235-re, jegyzett üzletrészeiknek értéke pedig 1.682,075 kor.-ról 1.774,328

A JÁN LJUK nagyobb szőlőbirtokosoknak tökéletesbitett

magyar fogatos szőlőpermetezőinket,

melyekkel **nagy munkaerő és anyagmegtakarítás** érhető el. Most megjelent tavaszi, szőlőmivelés árjegyzékünket, **szőlővédekezési gépek, permetező stb. anyagokról** kívánatra bémentve megküldjük.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

koronára szaporodott, melyből tényleg be lett fizetve 1.228,964 K 78 f.

Váltók alapján kölcsönt nyújtottak a szövetkezetek 2.644,620 kor. 65 fillért, kötelezvények alapján 2.651,193 korona 68 f. földkölcsönök és külön jelzálogos kölcsönök alapján 1.058,371 korona 59 fillért. Összesen tehát 7.354,185 K 92 fillért nyújtottak kölcsönképpen. Központi hitel címén 2.742,421 K 43 fillért vettek igénybe, míg a központnál 331,256 K 74 fillért helyeztek el központi betét címén. Takarékbetétek számlán 3.622,861 K 13 fillért kezeltek. Átmeneti kamatok címén az 1908. évre áthoztak 79,327 korona 80 fillért, tartalékalapjuk 279,632 korona 83 fillért, tiszta jövedelmük 104,856 K 73 fillért tett ki.

A közgyűlés helyesléssel fogadta a jelentést, majd a szövetség vagyoni állapotáról szóló pénztárnoki jelentést vette tudomásul.

Ezután Majláth József gróf elnök felkérte Bernát Istvánt előadásának megtartására. (Folyt. köv.)

Az árvapénzek és a szövetkezetek. Korócz József berceli református lelkész a sóstói hitelszövetkezeti gyűlésen nagyjelentőségű indítványt tett, amelyet külön is kell méltatnunk. Az indítvány odairányult, hogy Zemplén, Szabolcs és Abauj vármegyék törvényhatósága a kezelése alatt levő árvapénzeknek legalább egy részét az Orsz. Központi Hitelszövetkezethél helyezze el, hogy a Központ fokozottabban láthassa el a vidéki szövetkezetek hiteligenyeit. A lelkesedéssel fogadott indítványnak nyomban meg is volt a hatása, mert Mikecz Dezső alispán lelkes szavakban tett ígéretet, hogy ő rövidesen intézkedni fog ez irányban. De meg vagyunk győződve, hogy a többi vármegyéknél is meghallgatásra fog találni az indítvány, mert ha már pénzintézetben helyezik el az árvák pénzét, el sem lehet képzelni, hogy az ilyen pénz a természetének megfelelőbb helyet találjon, mint a szövetkezetekben, amelyek a kisemberek, a gazdaságilag gyöngék fölemelésére hivatják. Az árvák pénze ily úton két irányban is végez nemes hivatást s a törvényhatóságok csak az emberies érzésből folyó kötelességüket teljesítik, midőn a sóstói indítvány szerint járnak el.

Szövetkezeti oktatás a hadseregben. A Magyar Gazdaszövetség felterjesztést intézett a honvédelmi miniszterhez a katonaság szövetkezeti téren való oktatása tárgyában. A felterjesztés utal azokra a sikerekre, melyeket a katonaság mezőgazdasági oktatása már is felmutat és felkéri a honvédelmi minisztert, hogy ezzel kapcsolatban a szövetkezeti oktatásban is részesíttessenek a katonák, megpendítvén azt az eszmét is, hogy az ez irányú oktatás gyakorlati formában is a katonaság körében alkalmas szövetkezetek létrehozásával valóssítassék meg. Utal a Magyar Gazdaszövetség e téren az olasz és a francia hadseregben szövetkezeti alapon működő intézményekre, melyek a katonák élelmi és egyéb szükségleti cikkei, sőt kisebb hiteligenyek kielégítését, az otthon lévő családtagok segélyezését stb. művelik. Kifejti a Gazdaszövetség említett előterjesztése az ily szövetkezetek hasznos kihatásait úgy az együvértartozóság, mint később a polgári életben a szerzett tapasztalatok felhasználása tekintetében s ezen előterjesztése támogatására egyúttal a földművelésügyi és a vallás- és közoktatásügyi minisztert is megkereste.

Előfizetési felhívás!

Szeptember hó elsején új előfizetést nyitottunk a **Független Ujság**-ra.

A „**Független Ujság**“ tizennégy esztendő óta a magyar népnek,

a földművelő- és kisiparos-osztálynak

őszinte barátja, jóakarója, tanácsadója.

Hetenként beszámol az olvasónak mindarról, ami az édes hazában és kint a nagy világban történik.

A gazdasági haladásnak, a szövetkezeti mozgalmaknak, a kisemberek boldogulásának

a „**Független Ujság**“

az egyedüli ujságja és szóvivője a magyar sajtóban.

Küzd a magyar nemzet gazdasági jólétéért, fölkarol minden mozgalmat, amely a magyar nép megerősödésére irányul.

Programmunk „a magyar nemzeti politika elérése, a gazdasági gyarapodás, ebben a kisemberek érdekeinek megvédése“.

Ennek a mi programmunknak megvalósítását tegyék lehetővé t. előfizetőink azzal, hogy mint eddig, ezentúl is hiven csoportosuljanak a „**Független Ujság**“ kibontott zászlója alá.

Amellett, hogy a **Független Ujság** tájékoztatja a gazdát, kisiparost mindarról, ami őt érdekli; „**Mulattató**“ rovatában elbeszéléseket, költeményeket, ismeretterjesztő olvasmányokat közöl hétről-hétre.

Egyszóval: a „**Független Ujság**“ a magyar nép őszinte barátja, tanácsadója, melyet elismert magyar írók szeretettel írnak a magyar nép számára. A „**Szövetkezeti és Gazdasági Évkönyv**“ című karácsonyi ajándékunkat, amely kiváló írók tollából számos tanulságos és hasznos cikket, képekkel ellátva tartalmaz, mindazok megkapják, kik legalább félévre előfizetőink sorába lépnek.

Előfizetési ár:

Egész évre	8 korona
Félévre	4 „
Negyedévre	2 „

Minden egyes t. előfizetőnket arra kérjük, hogy ne csak saját maga ujtsa meg előfizetését, de iparkodjék lapunkra lehetőleg még legalább egy új előfizetőt szerezni s a „**Független Ujság**“-ot tehetségéhez képest terjeszteni. Hazafiúi tisztelettel a

„**FÜGGETLEN UJSÁG**“
szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek)

Felkérjük mindazokat az olvasóinkat, akiknek az előfizetése augusztus végével lejárt, sziveskedjenek azt megújítani, nehogy a lap küldése fennakadást szenvedjen.

Felgyújtotta a férjét. Borzalmas módon ölte meg férjét Nagy Józsefné, született Imre Mária fővárosi fa- és szénárusnő. Nagy Józsefnek és feleségének a Futó-utca 39. sz. házában levő pincehelyiségben fa- és szénkereskedésük volt. A házastársak állandó civódásban éltek egymással. Mindketten iszákosak voltak s a férj ezen szenvedélye miatt elhanyagolta üzletét s kénytelen volt Csepelen levő telküket eladni. A telekért kapott 500 korona vételárát ez év május 21-én kapta meg Nagy János s ebből a pénzből 100 koronát adott feleségének adósságok kifizetésére, a többi pénzt pedig magánál tartva elindult felesége társaságában mulatni. Sorra járták a korcsmákat s csak reggel felé mentek haza teljesen részeg állapotban. Otthon aztán elemmentáris erővel tört ki újból a civódás köztük, amely most már tettelegességgé fajult. A férj elverte feleségét, azután lefeküdt a dívánra aludni. A bántalmazott asszony borzalmas boszút állott ezért. Leöntötte petroleummal a dívánon alvó férjét s azután felgyújtotta. A rémes tett után kisetett a lakásból, melynek ajtaját gondosan bezárta maga után. A lángban álló embert az utcai közönség hozta ki a lakásból, de a szerencsétlen ekkor már oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy másnap már meghalt a Rókus-kórházban. Az asszony az eset után megszökött, de csakhamar elfogták s az ügyészség szándékos emberölés büntette miatt emelt ellene vádat. A vádtanács ma elutasítva a vádlott kifogásait, hitves-táron elkövetett szándékos emberölés büntetéseért vád alá helyezte s az ügyet főtárgyalásra az esküdtbírótság elé utalta.

Polgári iskola latin nyelvoktatással. A jelen iskolai év kezdetével Hátszegen állami segéllyel polgári iskola nyílt meg, melyben a latin nyelv is kötelező tantárgy lesz, úgy, hogy a négy polgárit végzett növendékek majd az ötödik gimnáziumba léphetnek át. Tekintettel arra, hogy a vidék lakossága csaknem kizárólag román, a közoktatásügyi miniszter román tanácsot is állított és a román tanulók részére a román nyelv tanulása kötelezővé tétetett.

Szerencsétlenség a tavon. Kolozsvárról írják: A közeli Apahida község mellett, a Sós tavon nagy szerencsétlenség történt. Erre a tóra járnak vadkacsára vadászni a kolozsvári urak, s kedden is kikocsiztak a tóhoz: Hochmeister Artur élelmézesi százados és Soós Ignác élelmézesi tiszthelyettes. A tónál egy kis csónakba ültek, jöllehet egy kiránduló társaság, amelyvel találkoztak, figyelmeztette őket, hogy ne üljenek a csónakba, mert az már nagyon rozoga. A tiszthelyettes könnyelműen megjegyezte, hogy mindegy, akár előbb, akár később hal meg. Ezzel mind a két katonatiszt a csónakba ült s kiveztek a tóra. Csakhogy tíz perc múlva a csónak süllyedni kezdett és a két bennülő tiszt kibukott belőle. A tiszthelyettes csakhamar elmerült, a százados pedig segítségért kiáltott. A kiránduló társaság erre a mentéshez látott és a századost sikerült is partra hozni, míg a tiszthelyettesnek már csak a holttestét találták meg. A zsebében az órát megállította a víz és iszap. Negyed hatot mutatott, a szerencsétlenség tehát ekkor történt.

Hamispérez-készítők. A kaposvári csendőrségnek sikerült az 1906 óta elterjedt hamis ezüstpérez terjesztőt elfogni. Zádorban elfogták Kálmán István és Bagó János gyorsan meggazdagodott polgárokat, épen amint a hamis pénzt értékesíteni akarták. Kivülök letartóztatták még Nagy Zsófi viklói, Rukovics György zádori, Király Imre elekpusztai és Göbel Juliánna szigetvári lakosokat. A nyomozást folytatják.

GAZDASÁGI DOLGOK

A bonyhádi tájfajta szarvasmarha tenyésztése.

— Három képpel. —

Hazai tájfajtáink közül a bonyhádi jelleg határozottan a legkeresettebb és legértékesebb. Megteremtette a tájfajtát az a magasabb gazdasági kultúra, melylyel a Dunántúl jóval megelőzte a magyar Alföldet. Az Ausztriával való szorosabb összeköttetés és állandó forgalom megtanította gazdatársainkat arra, hogy belterjesebb gazdasági viszonyok között a színes marha hasznosabb a magyar marhánál.

Már a múlt század közepén kezdtek a szomszédos Ausztriában tarka marhát vásárolni gazdáink, amely pirostarka marha főleg Bonyhád környékén kezdett gyorsabban terjedni. Javító anyagul szimmentháli bikák használtak s így lassacskán egy meglehetősen egyöntetű jelleg fejlődött ki, mely bonyhádi szarvasmarha néven vált ösmertté és különösen jó tejelőképessége miatt keresetté. Már 1884-ben Tolna megye szarvasmarhaállományának 28-80% bonyhádi volt. Ezentúl azután a bonyhádi jelleg rohamosan szaporodott, a magyar fajta szarvasmarha rohamosan apadt. E megye szarvasmarhaállománya is ezidő óta rohamosan emelkedett.

Az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a bonyhádi szarvasmarha egy igen értékes hazai tejelő jelleg, melynek tejelőképessége ma is nagyobb, mint létesítőjéé, a szimmenthálié. Hibája azonban ma még, hogy a kiegyenlítettség, egyöntetűség nem valami nagy benne. Úgy testi nagyság, mint szín tekintetében igen nagy eltéréseket mutat, aminek talán legfőbb oka, hogy nagyfokú keresettség miatt a legszebb, legjobb példányok értékesítés folytán elkerültek Tolna megyéből, ahol pedig a jelleg egyöntetűbbé tétele s javítása által nagy szolgálásokat tettek volna.

Ösmerjük meg tehát egyik legkiválóbb bonyhádi tehenészetünket az alábbiakban:

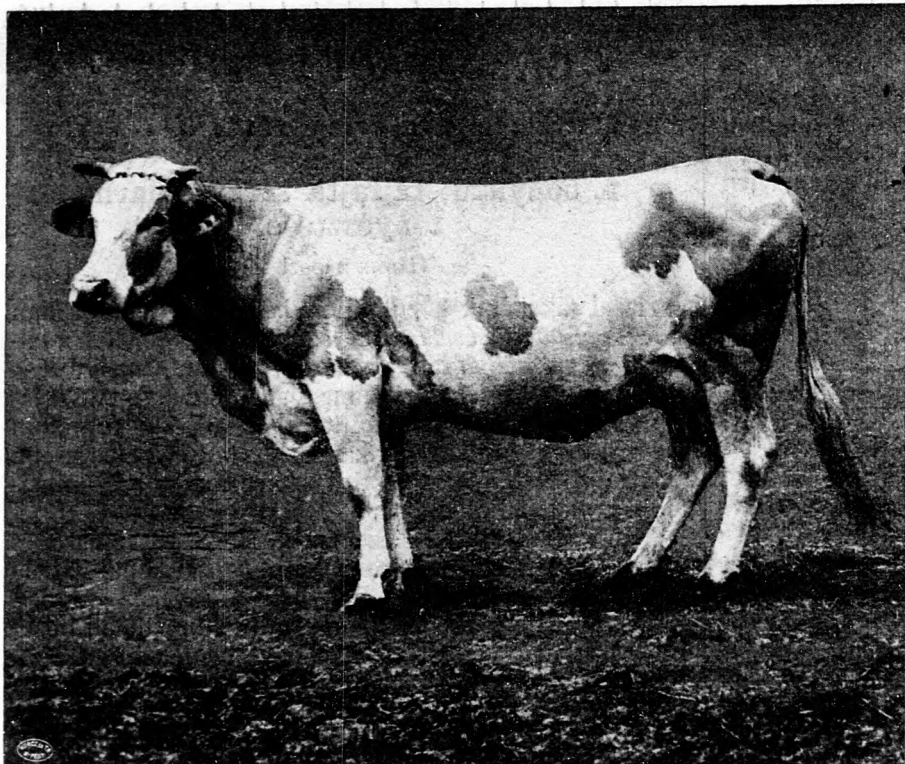
Mándy Sámuel földbirtokos és nagybérlo tenyésztete a baranyaszentlőrinci béruradalom Tarcsa nevű majorjában van elhelyezve. A jelenlegi tenyészállomány 160 drb. tehen és 5 drb. hágóbika és pedig kisebb részben telivér szimmentháli, a többség azonban bonyhádi és szimmentháli keresztezés. A tenyészirány tejtermelés és tenyészállatnevelés.

A tenyészet az 1893. évben telivér szimmentháli üszövel és bonyhádvidéki vásárolt tehenekkel létesült. Apaállatokul mindenkor telivér szimmentháli bikák használtak. A tehenállomány most már teljesen saját tenyésztésű.

A borjúk születési súlya 42—56 kg. A szoptatási idő 12 hét és a leválasztott borjú súlya 160—220 kg. A borjúk anyjukat szopják; leválasztás előtt már esznek abrakot és kitünő minőségű szénát, leválasztás után pedig naponta és darabonként 2—3 kg. abrakot és prima szénát kapnak. Legelőre körülbelül egyéves korukban hajtának és az üszők betöltött két éves koruk után fedeztetnek be.

A tehenek évi tejhozama 1500—4500 liter. Az átlagos évi tejhozam 1907-ben 2848 liter.

A fölnevelt bikák tenyészanyagul értékesíttetnek. A tenyésztésre nem alkalmas borjú már 4—6 hetes korában mészárosnak adatik el. Ami mégis mint tinó neveltetik

Piroska, fejőstehén a baranyaszentlőrinci bonyhádi tenyészetben. Évi tejhozama 4000 l.

föl, az hizlalási célokra szolgál, de jármosökörnek nem használják.

A tuberkulózis ellen csakis igen szellős istállóval, állandó legeltetéssel és erős selejtezéssel védekeznek. A tenyészállományról házi törzskönyvet vezetnek.

A tenyészetet 1906-ban a budapesti tenyészállatvásáron I. oszt. bikadíjjal, az 1907. évi pécsi kiállításon pedig aranyéremmel és pénzdíjakkal tüntették ki.

Miként e leírásból kitűnik, ez inkább bonyhádi jellegű nagy tenyészet, a tömeges tenyészállateladáson kívül inkább tejtermelésből pénzelt és e tekintetben 2848 liter darabonkénti évi átlag tejhozammal tényleg nevezetes eredményeket ért el. Képeinken a tenyészet kiválóbb állatait mutatjuk be. K—k.

Tengeriszár bevermelése.

A száraz tengeriszár eltevési módjára vonatkozó tapasztalataim a következők:

Megelőző kísérletezések után, már két év óta meglepő jó eredménnyel folytatom a száraz tengeriszár szecskázását, illetőleg vermelését. Eltevési módja, a szár megszecskázásán kívül, melyet a verem szélére állítandó szecskavágógéppel végzek, nagyon egyszerű, teljesen olyan, mint minden más vermelendő takarmányé. A fő, hogy a már verembe helyezett szecskára rétegenként megfelelő mennyiségű zöldtakarmányféle kerüljön. Különféle kísérletezések után pedig csak a répalevél bizonyult a legelőnyösebbnek e célra, úgyszólván nélkülözhetetlennek. Sós-

vízzel locsolt tengeriszecskát is vermeltem, de eredménye alig volt.

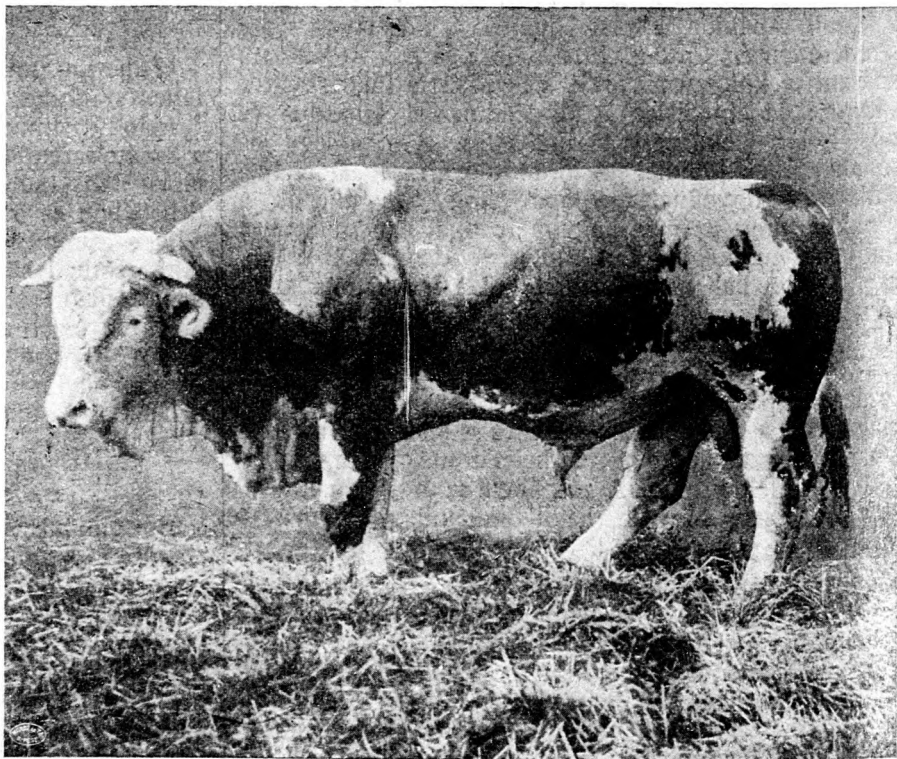
Répaszedés idején szecskázzuk a szárat s az a nagyon sok takarmányrépalevél, ami különben teljesen hasznavetetlenül a földön heverve megsemmisülne, kiválóan értékesítettik nemcsak azért, hogy etetésre kerül, hanem főleg azért, mert használatával a tengeriszecská oly erjedési folyamaton megy keresztül, hogy a marha is szívesen eszi s értékét kevés különbséggel becsülöm is annyira, mint a zölden bevermelt csalamádét.

Ezen előnyök mellett az erjedési veszteséggel számolnunk sem kell. Részemről ajánlom és mindenkit rábeszélni igyekszem, hogy a tengeriszár ezen eltevési módját kövesse vagy legalább kísérlelje meg. H. D.

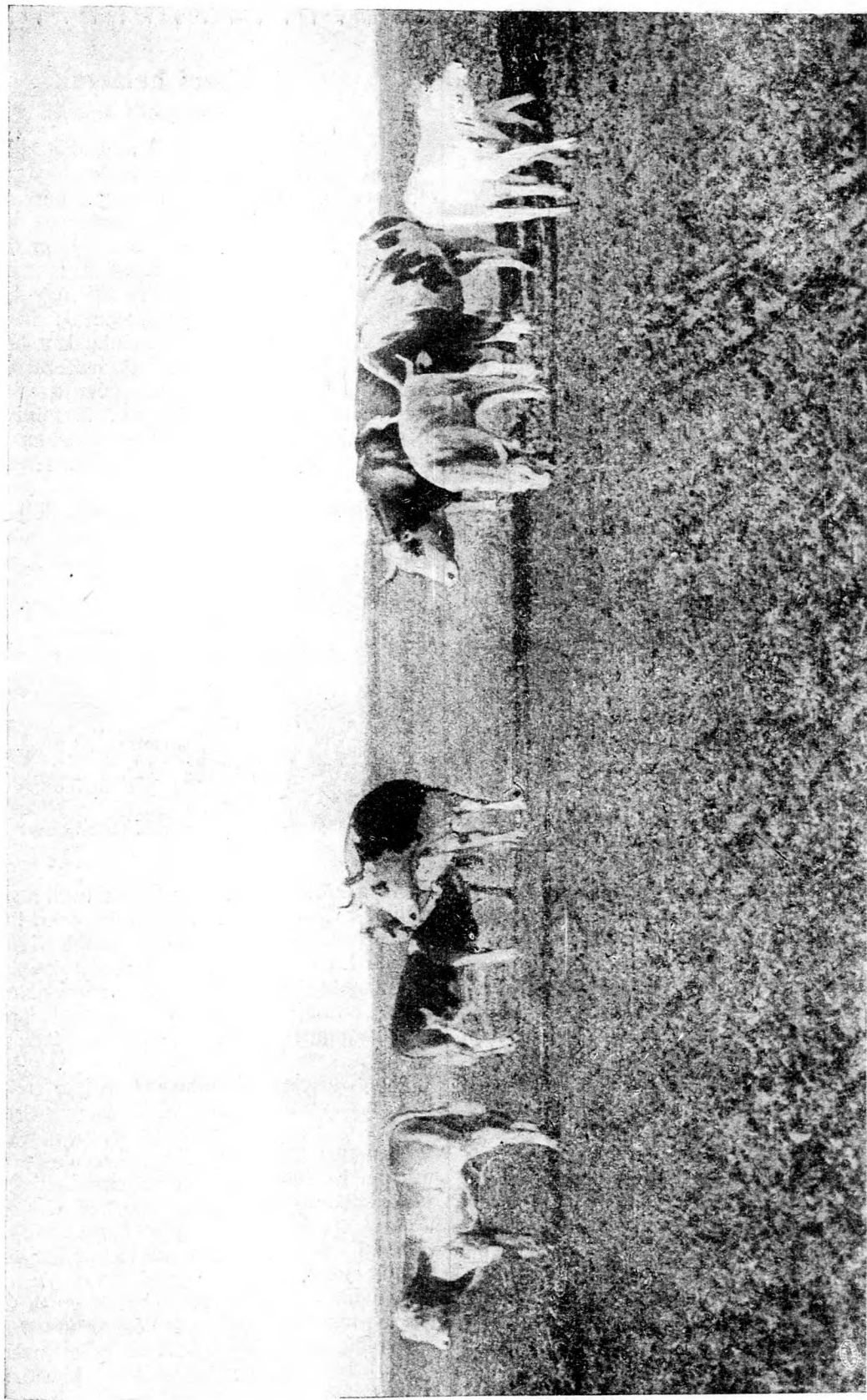
Hogyan ragad át a szarvasmarhák gümőkórja az emberre.

Közismert dolog, hogy szarvasmarha-állományunk jelentékeny része gümőkórban szenved és pedig nagyobb százaléka az állandóan istállózottaknak, kisebb a legelőre járók, a szabadban tartózkodóknak.

Kevésbé közismert azonban az a tény, hogy az állati gümőkór az emberre is átragadhat, egy lassú lefolyású, de legtöbbször halálos kimenetelű betegséget okozván. Legkönnyebben történik az átragadás a gümőkóros tehéntől származó s nyersen elfogyasztott tehéntej útján; ez az oka, hogy az orvosok már régi idő óta óvják

Piktor, tenyészbika a baranyaszentlőrinci bonyhádi tenyészetben.

Csoportkép a baranyaszentlőrinci szimmenthal-bonyhádi tenyészetből.

az embert a nyers tehéntej fogyasztásától, amely óvásnak azonban mindmáig nincs kellő fogantatja s mindmáig nagyon sokan nyersen fogyasztják a tejet, pedig soha sem lehet tudni, hogy nem-e gümőkóros tehéntől származik az, mert egyrészt a gümőkór csak nagyon előre haladott stádiumban ismerhető fel a teheneken, holott annak teje már a betegség kezdeti stádiumában is fertőző, másrészt egy beteg tehénnek a teje egészséges tehén tejét is befertőzi, ha azzal összekevertetik.

Óvakodjon mindenki attól, hogy tehén tejet akár nyers, akár pasteurizált állapotban fogyasszon, mert a gümöbacillusoknak a tejből való kiirtására csak egyetlen mód van; a tej felforralása. A felforralt tejet bátran fogyaszthatjuk, s ha általános szokássá válik a tejet csak forralt állapotban fogyasztani, az emberek között is csekélyebb lesz a gümőkór miatti hajlandóság.

M. K.

Bürök- és konyhasómérgezés a baromfiaknál.

Nagyon sokféle mérgezés létezik, amely baromfiainkra való tekintettel szóba jöhetne, mivel azonban ezen mérgezési esetek csak nagyon ritkán fordulnak elő, két módról teszünk említést, amelyeket ismételtén is többször volt alkalmunk megfigyelni. Gyakran fordul elő a bürökmérgezés, tünetei a nyálfolyás, hányási inger, persze eredmény nélkül. Az állatok komoran, bárgyúan merednek maguk elé s előfordulnak bénulási tünetek is. A begy, gyomor s belek erős gyuladásba esnek, a tüdő és az agy erős vértódulásnak van kitéve. Mivel az állatok többnyire szívgyengülésben pusztulnak el, izgató szereket kell alkalmazni. A másik gyakran előforduló mód a konyhasómérgezés. Ez leginkább erősen sós ételhulladékok által történik. Tünetei erős szomjúság, hányási inger, később bénulási tünetek, lélekzethány. A halál szívgyengülés miatt s görcsös rángatózás közt áll be. Ez állatoknak nyujtsunk lehetőleg sok vizet s a szív működésnek fokozására erős kávét vagy bort.

W. R.

Gyeptörés. Gyeptörésnél a gyepréteget először sekély szántással kell lehántani annyira, hogy tökéletesen átfordítva csak kevés földdel takartassék. Ezt kövesse a nehéz henger; a lehengerelt gyeptörés hamarabb korhad, mintha csak érdes barázdában marad fekvő. Ezt követi késő ősszel a 22—24 cm. mély őszi szántás, mélyebben leforgatni a korhadó gyeptörést nem lenne tanácsos, másrészt a teljesen nyers földet túlmélyen megszántani sem lenne helyes; ezt megtehetjük a következő alkalommal, ha ismét rá kerül a sor. Tavasszal a szántás nem mellőzhető, de ennek az előrement őszi szántásnál feltétlenül sekélyebbnek kell lennie. Az így előkészített földbe jövő tavasszal kapásnövényeket vethetünk, pl. tengerit, takarmányrépát melyeknek ismételt kapálásával a földet jól átmunkáljuk. Szükség esetén vethető bele zab és köles is, bár kapásnövények termesztése sokkal célszerűbb.

Dohánypajták befedése. Dohánypajtákra a nád vagy a zsup a legalkalmasabb fedőanyag s ezért majdnem kizárólag ezt alkalmazzák még ottan is, ahol beszerzésük nehézséggel jár.

Pótolni csak faszindely-tetővel lehet, melynek elszigetelő képessége a nádét vagy a szalmáét még a legjobban megközelíti. Mivel azonban azt el nem éri, szükséges alája még egy elszigetelő réteget iktatni s pedig legegyszerűbben azáltal, hogy a szarufák alsó felületét 20 mm. vastagon bedeszakázzuk s a hézagokat keskeny fedőlecekkal takarjuk. Németországban igen gyakran látunk ilyen tetőt s ezért hiszem, hogy a mi jóvédünk sem kifogásolhatja.

• MULATTATÓ •

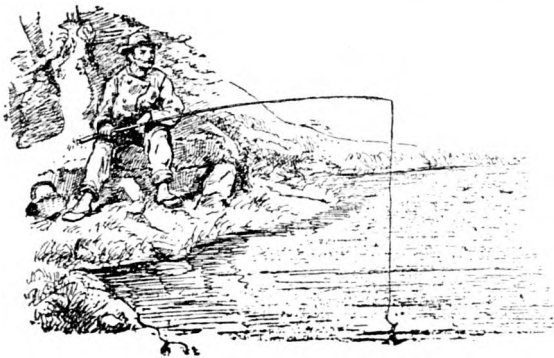
Tiszai halászkok.

Irta: Hegedüs András.

A halász ép olyan speciális alakja a magyar népiéletnek, mint akár a csikós vagy gulyás, akár a négy-címeres ökröt hajtó kisbéres, vagy juhász. Ezekkel együtt beleszótt a nép dalába a halászt is, kiről eldalolja, hogy a Tisza partján kis kunyhóban lakik, vagy a hullámzó Balaton tetején csolnakázik.

A halászember foglalkozása ősi, úgy lehet mondani, hogy egyidős a nemzet történetével; mert tagadhatlan, hogy Ázsiából ideszakadt őseinknek a hadakozás utáni első foglalkozása a halászat és vadászat volt s a hal a honfoglalás idejétől kezdve egész a vízszabályozások folyamatba tételéig minden időben mint köztáplálék, a nép eledele szerepelt. Régi okiratokban folyóink egykori halgazdagságáról ma már csak mesének illő adatokat találunk.

A Tiszáról, erről a legmagyarabb folyóról, élt a nép

ajkán a közmondás: több a hala, mint a vize. S valóban ráillett a Tiszára ez a közmondás, mert halbőség tekintetében kiváló helyen állott hazánk összes folyóvizei között. Lomha, nehézkes folyása, a csekély meder, a mértőföldre kiterjeszkedő széles árterek, dús vízi növényzet s az óriási kiterjedésű tiszamenti lápok, mocsarak mindmegannyi alkalmas tényezői voltak a halszaporodásnak.

Nagy kiterjedésű ívóhelyeiben, ikrakerakodóiban, melyek a tavaszi áradás alkalmával megteltek iszapos árral, a vízi rovarok miriádja hemzsegett, — a kiöntésekben dús vízinövényzet keletkezett, egyszóval megvolt minden kelléke a halszaporodásnak, halbőségnek, s csak rá kellett tennie a halászembernek a kezét s hálóját, kecével, varsával, csempelylyel és más halászó eszközeivel kiszedni a vízből a természetől ingyen adott kész produktumot.

A tiszamenti halásznép tehát jólétnek örvendett, jólétéhez megvolt minden kelléke. Mindez azonban nem tette elbizakodottá, gögössé a tiszai halászt; vendégszerető, becsületes, nyugodt lelkű, kiválóan mértékletes, munkájában kitartó és pontos a halászember.

Emellett kevés igényű. Felrakja bárkájára halászszerzőségeit, a gyékény alá egy rozskenyert, hozzá füstölt szalonnát, sót, paprikát, s néha hetekig távolmarad családi otthonából s eledele az egész idő alatt nem áll egyébből, mint kenyér és szalonnából s olykor, ha ideje van erre, az általa főzött halászléből. Ez utóbbiról, a halászléről, meg kell vallanunk, hogy igazán delikatesz-

eledel, melynek készítése módját a halásztól ellesni, az egész szakács-irodalmat áttanulmányozott konyhaművész se képes. Pedig nem áll egyébből, mint tiszta tiszavíz, főlaprözött vegyes hal, jó sok csörmöly paprika, só, olvasztott szalonna és vereshagyma keverékéből.

Igy él, ilyen egyszerűen a tiszai halász munkája közben, melyet kitartóan, serényen végez s nem pihen addig, míg előre eltervelt, kiszabott teendőjét pontosan el nem végezte s eszközeit megtisztogatva a rendes helyére nem rakta.

Munkája közben csöndes, hallgatag. Egy halásztanya körül foglalatokodó hat-hét ember elfoglalatokodik órák hosszaiig a nélkül, hogy az őket szemlélő laikus ember egy szavukat hallaná s szinte elcsodálkozik azon, hogy miként tehet-vehet annyi ember a nélkül, hogy egyik a másikának parancsszavát, utasítását, tanácsát hallaná. A halászgazda egy kézmozdulata, intése elég arra, hogy legényei félnapra való foglalkozást leljenek a bárka vagy hálók körül.

Megérdemli a főlemlítést annak a francia írónak az esete, aki a francia írók magyarországi kirándulása alkalmával egy a tájékkal ismerős kalauz kíséretében indult fel Szentestől Csongrád felé a Tisza mentén, hogy a Tiszának gazdag természeti szépségeiben gyönyörködjék. Lehetek vagy három mérföldnyire Szentestől, a nap alkonyodóban volt a visszafelé akartak indulni éppen a város felé, midőn a francia felhívta kalauza figyelmét a Tisza közepén messzi fönt Csongrád felől látszó fekete pontra. Mi lehet az? találgatta a francia; bizonyosan valami úszó holttest. Denikve megvárták. Belekerült egy jó óra, míg az „úszó feketeség“ közelebb ért hozzájuk.

— Mondtam, hogy holttest; — bizonyította a francia, látja kérem milyen hosszúkás, nincs összezsugorodva.

De nem sok idő kellett ahhoz, hogy a francia állítása cáfolatot nyerjen. Lassanként kidomborodott a tiszta csendes víztükrön a halászcsonak, benne a napbarnított arcú halász föltürt fehér ingújjal, mozdulatlanul ült, járművét szabadjára hagyván a lassan tovahömpölygő víz árjának.

Meglepte a franciát ez a jelenés, a csöndes, emberhangtalan tájék, az üde esti levegő, a folyó sima tükre, szökesége s a lefelé úszó csonakban ülő halász mozdulatlansága, hallgatag mivolta. Addig rimázkodott kalauzának, míg ez beszólt a halászhoz, hogy evezzen ki a víz sebjáról a parthoz s a

francia kérdésére megkérdezte a halászt, hogy miről gondolkozik?

— Még délután eltört a pipám makkja, oszt több nincs a csonakban; éjjel lesz, mire a tanyához érek, nem füstölhetek. Pedig megeszik az embert a szunyogok addig. A vízityük*) nem ad egy zsák halért se egy cseréppipát.

Halrabló madár.

Természetes, hogy a francia ellátta a nyugalomban megbolygatott halászt elég jó szivarral.

Ilyen csöndes, hallgatag emberek a mi tiszai halászaink. A vizet ismerik, megérzik ösztönszerűleg az idő, a folyó változását, az apadást, áradást. Csalhatatlan s csak általuk ismert jeleik vannak minden változásra, ami körülöttük, a víz körül be fog következni.

A megfigyelő tehetségük bámulatos. Sokszor látni, hogy a halászok zivatar közeledtével is egész higgadt-sággal pakolnak fel bárkáikra s indulnak el bizalommal vízi útjukra. Nekik megvannak a jeleik arra nézve, hogy a közelgő zivatar mulékony, ideig-óráig tartó.

Mint minden foglalkozásnak, úgy a halászatnak is megvannak selejtes elemei. Ezek az orvhalászok, akik az éj sötét leple alatt kész prédára lesnek; kizsákmányolják a halász figyelmetlenségét, vagy másfelé való elfoglaltságát s a haltartó bárkákat feltörik, s kiszedik az összeválogatott, összehalászott halat belőlük. Ezeket aztán megveti, gyűlöli a jóra való halász, sőt üldözi is.

A halászkörműről szólva, említést kell tennünk a csongrádmegyei halásznékről is s velük együtt a halpiacokról.

A halászné árulja többnyire az „embere“ által összefogott halat a piacon. Érdekes jelenség a halászné; tiszta ruhába öltözötten, piros pozsgás arccal, vállig felgyúrt, gömbölyű

*) Vízityüknak hívja a tiszamenti nép a hajós embert, legkivált az idősebbet.

karjaival, a mint ott áll a széles árúasztal mellett, a melyeken halommal áll a kecsge, potyka, harsa, csuka, mint a legkelendőbb árúnemek.

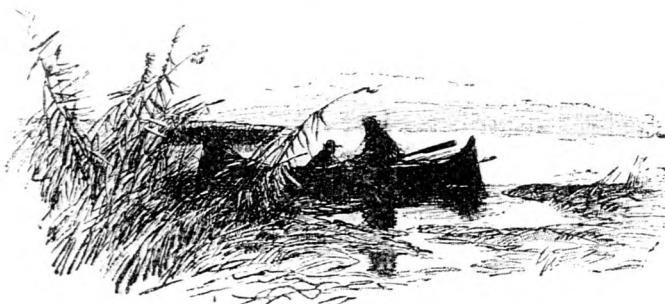
Az asztal két felén vízzel teli sekély csebrekben az

apróbb hal úszkál; az asztal karfáján felfüggesztve a mérleg, melyet oly ügyesen kezel a halásznő, hogy akarmely merkurnak becsületére válnék. Nálunk Füreden a halásznők, mint halas-asszonyok hátukon hordják a házakhoz az eladandó halat, kezükben az elmaradhatatlan mérleggel.

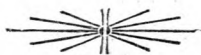
A vízszabályozások és lecsapolások folytán a halállomány nagyon megcsökkent s a folyómenti városok híres halpiacai is egyre tűnedeznek s veszítik eredetiségüket. A szentesi, komáromi, csongrádi és szegedi halpiacok azok, melyek még nem veszítettek eredetiségükből s melyeket még megbámul az odavetődő idegen.

A Tisza-szabályozás folytán halászatilag úgyszólván meddővé tétetett a legmagyarabb folyó s jövedelmezősége jóval alábbszállott, de városok, községek és száz-

ezrek élet- vagyontbiztonsága függött ettől s óriási területek váltak művelhetőkké, mezőgazdaságunk kincseivé.

Az 1889. évi május elsején életbelépett halászati törvényben megtalálták tiszai halászaink egy újabb szebb jövőnek, egy jobb kornak biztos zálogát.

A fészek.

Istenadta fészke,
Kicsi fehér háza,
Be nagy az öröme
Meg a boldogsága...
Vezetgetjük kézen
A nagyobbik hármat
S szövöget a lelkünk
A kisebbnek szárnyat.
Közöttünk, körülünk
Angyalok sétálnak.

Nótázz azután a
Kalitkás madárról,
Kékszemű Bálintról,
Zengő jávorfáról,
Ózikekről, amint
Ezüstrétre érnek,
Vigan legelésznek,
Vigan szökdicsélnék...
Ne féljen az olyan,
Kit angyalok védnek.

— Tedd be azt az ajtót
Edes anyjuk, párom,
Hogy a leheletök
Végtől-végig járjon.
— Nagyobbik virágom
Nyisd ki az ajtónkat,
Hadd hordja a felszél
Turbékoló szónkat,
Szerető sziveknél
Szomjuságot olthat.

Gyöngyikénk, acsöppszál
Fukar ma a kedvvel...
Hűvös szellő érte
Arcomat a reggel...
Álmodba meg édes
Valamit te láttál:
Letört egy icike
Picike virágszál...
Jaj, nem volt eszedbe,
Hogy jövőnkbe nézz be,
Jaj, nem volt eszünkbe,
Hogy e lesz a vége...

Istenadta fészke,
Kicsi fehér háza,
Be nagy a bánatja,
Boldogtalansága.

Tarcsafalvi Albert.

APRÓSÁGOK.

Wekerle mint dohánycsempész. Akár megtörtént az alábbi história, akár nem, jóízű a dolog és érdekes a feljegyzésre. A história, melyről szó van, Wekerlére vonatkozik és nem mond sem kevesebbet, sem többet, mint azt, hogy Wekerle egy alkalommal szüzdohányt csempészett a fővárosba. Ugy történt, ha történt, hogy Wekerle egy nem éppen távoli állomáson felszállt a vonatra, hogy bejöjjön Budapestre. Egy elsőosztályú kupéban ott találta egy humoráról és tréfáról messze földön híres földbirtokos ismerősét. Nagyon megörült a kellemes útitársnak és azonnal beült hozzája. A földbirtokosnak azonnal feltűnt a miniszterelnök fekete táskája:

— Nini — mondta — egészen olyan, mint az enyém. Mit viszel benne, kegyelmes uram?

A miniszterelnök rejtelmesen mosolygott.

— Oh, semmi! Iratok.

— Aha, államtitkok. Értem a diszkréciódat, kegyelmes uram!

Most a miniszterelnök lett kíváncsi a földbirtokos fekete bőrtáskájára. A jókedvű útitárs sűgva mondta: — Ez is államtitok, kegyelmes uram. Szüzdohányt viszek. Ha megengeded, meg is kinállak veled.

Wekerle arca egyszerre elkomorult.

— Jobb lett volna, ha te is diszkrétebb vagy. Ebben a kérdésben nem ismerek barátságot. Most mint pénzügyminiszter beszélek és kijelentem, hogy kénytelen vagyok a tudomásomra jutott esetről jelentést tenni.

A földbirtokos kedvetlenül huzódott a kupé sarkába

s ettől a perctől kezdve nagyon meghidegült a hangulat. A két fekete táská, amelyek ezt az elhidegülést okozták, ott feküdt egymás mellett, de az útitársak alig váltottak egy-két szót. Budapesten mégis együtt szálltak ki s egymás mellett mentek a kijárat felé. Útközben a földbirtokos megszólalt:

— Állj el a feljelentéstől, kegyelmes uram.

— Nem lehet, kérlek. Mit szólna hozzá az ország, ha én, mint pénzügyminiszter, szemet hunynék az ilyesmi előtt, csak azért, mert egy barátomról van szó?

— Pedig nagy baj lesz ebből kegyelmes uram.

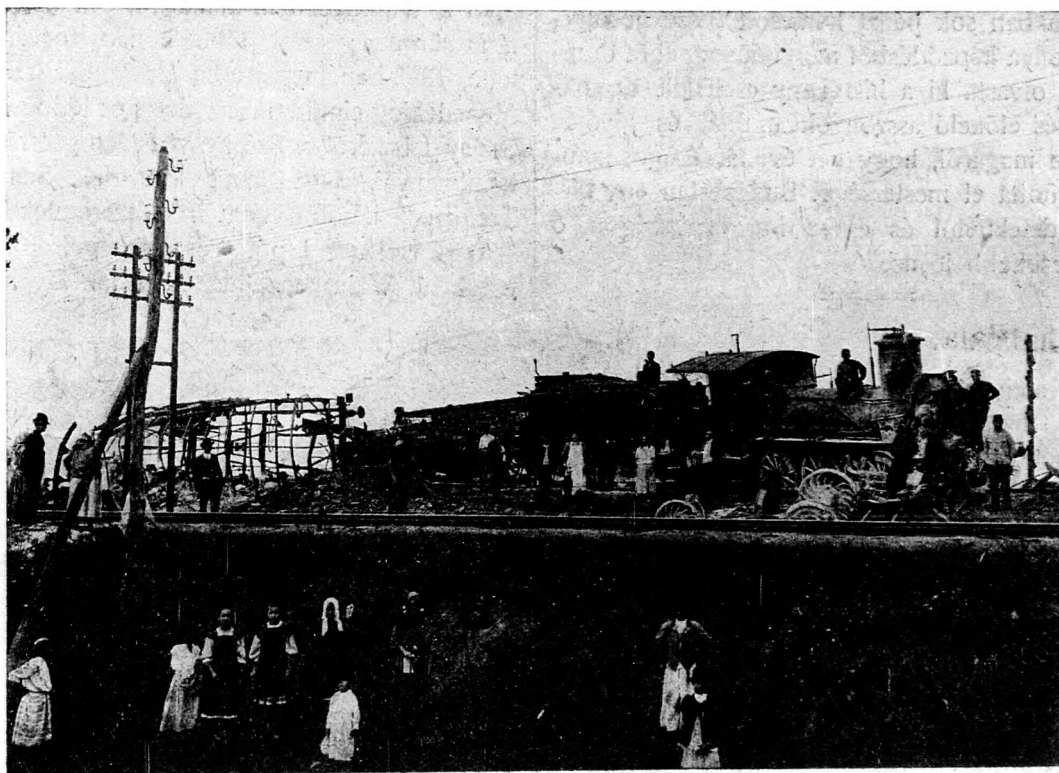
— Miért?

— Mert — a te kezében van a szüzdohányos táská.

Wekerle elképedve nézett útitársára, aki pokoli mosolylyal gyönyörködött benne, amint a miniszterelnök lesütött szemmel osont végig a szüzdohánnyal a fináncok sorfala között.

képeit. Két vásznon életnagyságú arcképet készített X. Piusról, de ezeken kívül is több nagy képen dolgozik. Minthogy a művész ischli műtermében a nagy vásznak számára nincsen elégséges hely, Ischl város tanácsa bocsátott a rendelkezésére megfelelő helyiséget. A pápa két portraitja közül az egyik, ha igaz a hír, Budapestre kerül. A király arcképén is dolgozik azután Lippay, továbbá az utolsó ecsetvonásokat húzza Rampolla, Agliardi és Merry del Val biboros arcképein. Ezek a festmények római megrendelésre készülnek.

Székely észjárás. Mostanában nagy politikusjárás volt Székelyföldön. Részint a nyaraló képviselőknek jött kedvük egy kis politizálásra, részben a beszámoló képviselők maradtak ott egy kis nyaralásra. Néhány néppárti politikus, meg néppárti szándékkal bíró függetlenségi képviselő is fölhasználta az alkalmat s csíksországi, ódon paróchiák ebédlőjében összegyűj-

A székelyi vasuti szerencsétlenség.

A pápa és festője. Egy vatikáni levél elárulja, hogy a pápa a nyári uralmát azzal úzi el, hogy szívesen ül a festőknek mintául. X. Pius készségesen rendelkezésére áll a híresebb festőművészeknek a legkülönbözőbb pózokban és a legváltozatosabb jelmezekben. Legszívesebben azonban a kedvenc művészenek, az udvari festőjének, Lippay Bertalannak ül, aki Bécsben él. Lippay évenként legalább kétszer ellátogat Rómába s mindannyiszor több képet fest a szent atyáról, aki előkelő személyiségeknek, városoknak, testületeknek küldi azokat ajándékkul. A magyar művész még velencei patriarcha korában meghívta lett a mai X. Pius pápának és azután, hogy Sarto biboros elfoglalta Szent Péter trónusát, az első festő volt, akinek az új pápa modellt ült. Lippay munkája annyira kielégítette Özsentségét, hogy a római gróf és pápai festő címmel tüntette ki a magyar művészt, azonfelül pedig titkos kamarásává nevezte ki. Lippay az idén is készített néhány vázlatot a pápáról. A vázlatokkal azután Ischlbe utazott és ottani villájában festi meg

tötték a falu véneit, holmi beszélgetésre. Tiszta kászoni bort öntöttek a pohárba, de a beszédbe be-beszövégették, hogy hát Kossuth apánk is csak úgy képzelte a dolgot, amint azt a plébános úr szokta elmondani az ő híveinek a haza állapotjáról.

Hallgatja a sok szép szót az öreg Ince Vince, öles, hófehér hajú székely, ümmög magában, s aztán föláll ő is, mondván:

— Leteszem a garast, deputátus urak. Jó katólikus voltam világeletemben. Megjártam Pádovát, Majlandót, háromszor is Rómát. Diákuul beszéltem a pápával. A boldogult szentatya borostyán olvasót adott emlékkul, mikor a nagypénteki cerimónián egy elalélt marchésát a vállamon vittem ki. De azért amondó vagyok, deputátus urak, hogy bolond az a gazda, aki azt akarja, hogy a bival menjen a csorda élén.

Hüledeztek a képviselő urak, de nem értették a mondas értelmét. Egy székelyföldi szolgabíró magyarázta meg: mikor a csorda a legelőről haza jön, elől megy a bika, utána tehének, hátul kullognak a fekete bivalyok. Az öreg székely a fehér darócnadrágos székely népet hasonlította a fehér csordához, a fekete bivalyokat a fekete ruhás plébánosokhoz, eként fejezte ki, hogy a politikában ne vezesse a székely népet a néppárt, meg annak plébánosai. — Nem is beszéltek többet a deputátus urak. Így végzett a néppárttal Incze Vince, az öreg székely, a székely havasok alján, egy hajításnyira a moldovai határtól.

Elítélt magyar jósnő. A lüneburgi büntetőkamara, mint felebezési bíróság, 500 márkára emelte föl Sánta Julia 25 éves, budapesti származású jósnő büntetését. A vegyesbíróság csalás miatt 100 márka pénzbírságra ítélte a magyar jósnőt, aki Hamburgban, Lüneburgban és más városokban sok pénzt harácsolt össze jósolgatóssal. A koponya-képződésből nagyítóüveggel és domború tükörrel olvasta ki a hiszékeny cselédek, de sokszor jómódú és előkelő asszonyok multját és jövőjét. Azt híresztelte magáról, hogy hét évi fáradságos tanulás után sajátította el mesterségét Budapesten egy hírneves magán-detektívtől és egész Magyarországon ő volt a legkeresettebb jósnő.

Falk Miksa halála.

Falk Miksa a kiváló publicista a legnagyobb németnyelvű magyar napilapnak, a Pester Lloydnak volt főszerkesztője, szeptember 10-én Budapesten elhunyt. Falk Miksa alacsony sorsban kezdte pályáját, mint házitanító kereste kenyerét s sok küzdelem között szerzett bölcsészettudori oklevelet.

1847-ben Bécsbe költözött az ottani lapokba írt cikkeket a magyar viszonyokról; a hatvanas években a Pesti Naplóban írt *Fk* jegyű cikkeivel keltett föltűnést. A király 1866-ban Eötvös József báró ajánlatára Falkot választotta Erzsébet királyné magyar nyelvtanítójának. Majdnem egy esztendőig adott leckét a királynénak, s elolvastatta vele a magyar

remekírókat. A kiegyezés után Falk hazaköltözött Budapestre s a Pester Lloyd főszerkesztője lett, mely állásától hajlott kora miatt két évvel ezelőtt vált meg. Falk Miksa halála széles körökben kelt részvétet, vele a legöregebb s legtartalmasabb magyar ujságíró száll sírba.

Irodalmi és politikai működése.

1850-ben a bécsi takarékpénztárnál nyert alkalmazást. 1855-ben a Török János által Bécsben szerkesztett Magyar Sajtó-nak lett főmunkatársa, s midőn e lapot Budapestre hozták, Falk a Pesti Napló-ba írta cikkeit. 1858. óta sűrűn érintkezett Széchenyi Istvánnal. 1861-ben Pompéry „Magyarország“-ába és a Magyarország és Nagyvilág című hetilapba írt. 1863-ban Deák Ferenc ajánlatára a Tudományos Akadémia levelező tagja lett.

Ekkor sajtópert indított ellene Schmerling azért, mert a Wanderer-ben a magyar alkotmány helyreállítását sürgette; ezért több hónapi fogságra el is ítéltette. 1863-ban meglartotta akadémiai székfoglalóját a Menedékjog című értekezésével; ez időben jelentek meg Szalay Lászlóról és Széchenyi István grófról írt nagyobb tanulmányai, míg Eötvös Józsefnek, Sennyey Pálnak, Trefortnak később emelt irodalmi emléket.

1869 elején a Lipótvárosban képviselőjelöltnek léptették föl Wahrman ellen, de Deák kivánságára ellenfelének engedte át a tért. Kevéssel utóbb Kőszegen egyhangúlag választatott meg.

1875-ben a Budapest-terézvárosi kerületben lépett fel Horn ellen, de a szavazás alatt visszalépett. Majd megválasztatott keszthelyi képviselővé és e kerületet képviselte 1884-ig. Az 1884-iki választások alkalmával Nagykanizsán kisebbségben maradt, de győzött szűkebb választás alkalmával Aradon, a melyet 1892-ig képviselt.

Az 1892-iki választások alkalmával báró Fejérváry Géza letéte a budapesti I. kerület mandátumát, helyette Falk Miksa választatott meg és ugyanott 1898-ban és 1901-ben is képviselőnek meg lett választva.

Mint képviselő híve volt a Deák-pártnak, a

Falk Miksa †

fúzió óta pedig a szabadelvű párthoz tartozott, tagja volt több ízben a bankügyi bizottságnak, három ízben (1877, 1887 és 1896) előadója a kvóta-bizottságnak és a horvát ügyben kiküldött bizottságnak. Elnöke volt a közgazdasági és Széll Kálmánnak miniszterelnökké történt kinevezése óta a pénzügyi bizottságnak. A delegációnak kezdettől fogva tagja volt s több éven keresztül a külügyi albizottság előadójaként szerepelt.

Szerkesztői üzenetek.

B. I. Régi dolog, hogy azok, akiknek a tej használna, nem igen szeretik ezt az italt. Ilyen esetekben a tejet vegyítve szokták fogyasztani. Kevés kávéat bátran tehet bele, de ha annyi vízzel vegyíti, az esetben aligha használ úgy, mint kellene.

K. H. Tessék a Gazdák Biztosító Szövetkezetéhez fordulni, hol készségesen felvilágosítják.

F. Sz. Kérvényére egy koronás bélyeg jár.

L. K. Ha Ön jogtalanul fizet már 9 év óta telekadót, úgy nyújtson be kérvényt a kir. adófelügyelőséghez, adóelengedés és visszatérítés ügyében.

Sch. I. Pályázatával már elkésett, mivel augusztus 15-én telt le a határidő. Próbálja meg, talán jövőre sikerül.

A. G. A földművelésügyi miniszter fogad péntek d. u. 5 órakor.

H. H. Előfizetését megkaptuk.

== A „Független Újság“-ra fizessünk elő mielőbb, hogy a lap szétküldésében akadály ne legyen.

Élelmi cikkek nagybani árai a központi vásárcsarnokban.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete jelentése 1908 szeptember 11.

Budapesti Központi Vásárcsarnok árai.

Husneműek: marhahus 1'24—1'36 K., helybeli borjúhús 0'96—1'10 K., sertésbűs 1'36—1'40 K., szalonna füstölt 1'28—1'32 K., szalonna, olvasztani való 1'30—1'32 K., hár 1'36—1'40 K., sertészsír 1'40—1'44 K. — **Füstölthús:** (vidéki) kg.-ja 1'40—1'60 K., hazai sonka 1'80—2—K. szalámi 3'20—4—K.

Baromfifélék: ————— K., rántani való csirke 1'20—1'80 K., sütni való csirke 2'40—2'80 K., kacsza, hizott 4'—5'—K., lud, hizott 11'—16'—K., pulyka, hizott ————— K. páronkint. Vágott hizott liba 1'32—1'50 K., vágott hizott kappan, kacsza és pulyka 1'40—1'50 K. kg.-ként.

Budapesti piaci árak.

Gabona. (Arak métermázsánként értendők). Buza 21'40—23'96 K. Rozs 18'30 K-tól 18'70 K-ig. Árpa 15'65 K-tól — K-ig, jobb minőségű K-tól — K-ig. Zab 15'90—16'20 K. Tengeri 16'45—16'50 K.

Teavaj: (centrifugált) 2'10—2'30 K., főzővaj 2'—2'10 K. kg.-ként. Tehénturó kg.-ja 10—24 fillér.

Tojás: bácskai 75—78—K., erdélyi apróbb áru 74—75 K. ládánként (1440 drb). Apadt — K., meszes — K.

Zöldsgéfélek: Burgonya (vagonárú) sárga 7'—8'20 K., rózsas új 6'80—7'—K., 100 mm.-ként. Hagyma 50 kg.-os zsákokban zsákkal együtt ————— K., mm.ként.

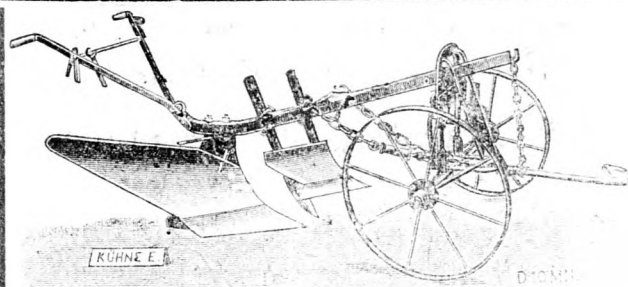
Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	
K.	34'40	33'80	33'20	32'60	32'—	31'40	30'40	28'40	—

Takarmányvásár. Réti széna 7'20—9'60, muhar 6'80—8'60 zsup-szalma 6'—6'60, alomszalma 5'20—5'80 K.

A „FÜGGETLEN ÚJSÁG“ szerkesztésére felügyel:
zsitvabesenyői Rubinek Gyula,
az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatója.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban Budapest, Üllői-ut 25.

„Mosoni Drill“ sorvetőgépeket, borsajtókat stb. szállít:

„KUHNE“

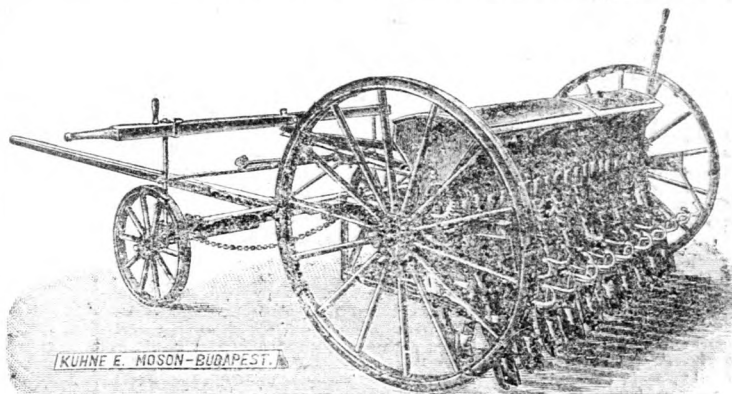
mezőgazdasági gépgyár r.-t.

MOSONBAN.

Főraktár: BUDAPEST, VI. ker., Váci-körút 57/a.

== AZ ŐSZI IDÉNYRE

mindennemű talajmivelőeszközöket:
„Bippart“ altalajekéket
„Tornadó“ kukoricaszártepőgépeket
és egyéb takarmánykészítőgépeket

Felhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét
a budapesti
gyapju-aukcziókra

melyek idei második sorozata folyó évi szeptember
30-án veszi kezdetét.

Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverések Magyar
Általános Hitelbank, Budapest, Dunaparti teherpálya-
udvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes
vonalain tetemes díjkedvezményben; valamint ingyen
raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és
mindennemű felvilágosítással szolgál:

**Magyar Általános
Hitelbank**

Áruosztály — Gyapjuárverések
Nádor-utca 12. sz.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photocinkografiai műintézete
Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT: mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo-(auto)-typia, fametszet stb.
utján. Térképek, tervezetek, alaprajzok photolithogra-
fiailag legszebben, legolcsóbban sokszorosítottak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Gazdak Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. szám.

Alakult 1900.	Biztosítási alap:	Alakult 1900.
Alapítványok a kormány hozzájárulásával	-----	1.970.940.— kor.
Tartalékok	-----	764.760.16 kor.
	Összesen	2.735.104.16 kor.

1901. évi fölösleg	90.849.— kor.
1902. évi fölösleg	59.782.26 kor.
1903. évi fölösleg	109.831.73 kor.
1904. évi fölösleg	72.438.28 kor.
1905. évi fölösleg	61.730.60 kor.
1906. évi fölösleg	39.243.66 kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az
ember életére, különféle módok szerint.

Az illetékekben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek
és az 1901. évi fizetéseknél egy a tűz-, mint a jégkár ellen biztosítva
volt tagok 4 százalékos díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi fizetéseknél közgyűlési határozattal tartalékba he-
lyeztetett. Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatéri-
tést kaptak. Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-3%-os
díjvisszatérítésben részesültek. Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítot-
tak, kik 5-10 évre adják fel biztosításukat 5% engedményben részesül-
tek. Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők
közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban
készséggel szolgál az igazgatóság.

Legjobb és legolcsóbb

gazdasági takaréktűzhely

Munkácsy-féle szabad. és a nm. földmivelés-
ügyi ministerium által 600 koronás első díjjal
kitüntetett takaréktűzhely. Megrendelhető

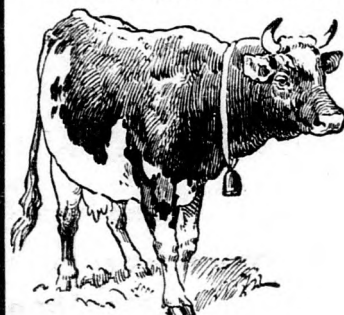
Lossinszky Imre

okl. gépészmérnök műszaki irodája

Budapest, V., Lipót-körút 7. sz.

1900. évi párisi világiállításon „GRAND PRIX”.

KWIZDA-féle korneuburgi marhatáppor

Diätetikus szer lovak, szarvasmar-
hák és juhok részére. Egy doboz
ára 70 fillér.

Több mint 50 éve használatban
van a legtöbb istállóban étvágy-
hiány, rossz emésztés gyógyítá-
sára, a tej javítására és a tejelé-
kenység fokozására.

**KWIZDA-féle
korneuburgi marhatáppor**

csak ezen
védjeggyel
valódi.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza, Budapest, VI.,
Király-utca 12. és Andrassy-út 26. száma.

Alfa-Separator

Részv.-Társaság

BUDAPESTEN

VI., ker., LOMB-UTCZA II. szám.

Tejgazdasági gépgyár

Tejgazdasági eszközök és gépek gyártása.

Tejszövetkezetek és telepek berendezése.

Arjegyzekek, tervek és költségvetések díjmentesen.

Ujdonság! Az 1908. évi mintájú Alfa-
Separatorok a jelenkor legtekélyesebb
főlözögépei. Nagy és kiváló munkabírás
mellett bámulatos könnyen járnak.

**Több mint 500,000 Alfa Laval
Separator az egész világon.**